

Posudek na rigorózní práci

Posudek oponenta rigorózní práce

„Suicidum v penitenciární praxi,“

kterou předkládá

Mgr. Petr Dohnal

Prostředí vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody představuje specifický rámec lidské existence. Určitou podobu tak dostává i jednání, které provází lidskou společnost od nepaměti, sebevražda, pokus o ni a sebepoškozující jednání, což jsou fenomény z části na sobě nezávislé, z části se prolínající. Je důležité zmínit, že v podmínkách vězeňství má sebevražda (či pokus o ni) dopad kromě osoby, která se pro ni rozhodne a její rodiny, také na prostředí věznice a její personál, dále pak na způsoby zacházení s osobami ve vězeňství, na opatření, která je nutné realizovat z hlediska prevence.

Předložená rigorózní práce vychází z diplomové práce autora, s názvem Suicidum a suicidalita u obviněných a odsouzených. Její těžiště spočívá, jak již název napovídá, v aplikované rovině. Práce je členěna na pět částí. V první autor člení epistemologická východiska, usazuje vybrané téma do různých východiskových pohledů. Dále se stručně věnuje sebevražednému jednání a automutilaci v kontextu agrese. Ve třetí kapitole se již zaměřuje na souvislosti sebevražednosti v penitenciární praxi, zabývá se podmínkami, které v daném prostředí specificky přispívají k danému fenoménu. Věnuje se varovným signálům suicida u vězeňské populace, opatřením, která mají být podniknuta v případě zjištění zvýšeného rizika suicida a také základním doporučením pro komunikaci s osobu v tomto riziku. Na stránce 67 jen formální drobnost – chybí číslování nadpisu. Zhodnocuje trendy sebevražedného jednání, komentuje je i ve vztahu k měnícím se společenským podmínkám. Specificky z daného hodnocení vystupuje dlouhodobě vyšší riziko suicidality u osob ve vazbě.

Ve 4. a 5. kapitole se věnuje ve shodné struktuře podrobnějšímu přehledu suicidalního chování vězňů v letech 2014 a 2015. Akcentována jsou různá hlediska na sebevraždy a jejich incidence. Zajímavé jsou například údaje o rizikovosti odsouzených z hlediska délky trestu a fáze, kdy se o suicidum pokoušejí. Autor adekvátně reflektuje také limity analyzovaných vzorků pro vytváření určitých jednoznačných závěrů a interpretací ohledně druhu trestné činnosti a jeho možné souvislosti se sledovaným fenoménem. Zamýšlí se také nad problémem možnosti poznání skutečného úmyslu, stojícího za dokonaným / nedokonaným pokusem sebevraždy. Zjištění týkající se České republiky uvádí do kontextu evropského srovnání. Dalším kontextem uvedených zjištění je jejich časový vývojový trend. Zajímavé je také zjištění o opouštění dříve typicky subkulturních vzorců chování (v kontextu daného problému) u vězeňské populace.

Následuje závěr, kdy některé z informací, uvedených v něm by mohly tvořit součást určité souhrnné diskuse k uvedeným analytickým zjištěním. V úplně samotném závěru práce pak autor končí určitým exkurzem na vězeňské hřbitovy.

Práce těží z analýzy údajů o sebevraždách a přináší řadu konkrétních zajímavých a důležitých podnětů. Výzkumná část je koncipována mapujícím způsobem, výzkumné otázky řeší kontinuálně v průběhu rozboru uvedených údajů.

Z formálního hlediska má adekvátní úpravu, místy není úplně jasný rozsah citovaného / odkazovaného textu a na několika místech jsou nesprávně sekundární citace.

Práce vychází z asi 50 odborných většinou tuzemských titulů.

Mgr. Petr Dohnal předložil práci, která splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze a navrhuji hodnocení: prospěl.

Podněty pro diskusi k obhajobě práce: Je možné se zjištěnou zvýšenou suicidální tendencí u odsouzených v době půl až tři čtvrtě roku po vynesení rozsudku nějak cíleně pracovat? Mezi výstupy semináře k zacházení s rizikovými vězněnými osobami je uvedeno, že mají být zařazeny činnosti podporující znalost vězeňské populace a porozumění vztahům mezi vězni - jaké činnosti to jsou? Existují nějaká potenciálně perspektivní preventivní opatření, která by bylo možné aplikovat i u nás, v zahraničí?

Praha 4. 4. 2017

PhDr. Hedvika Boukalová, Ph.D.